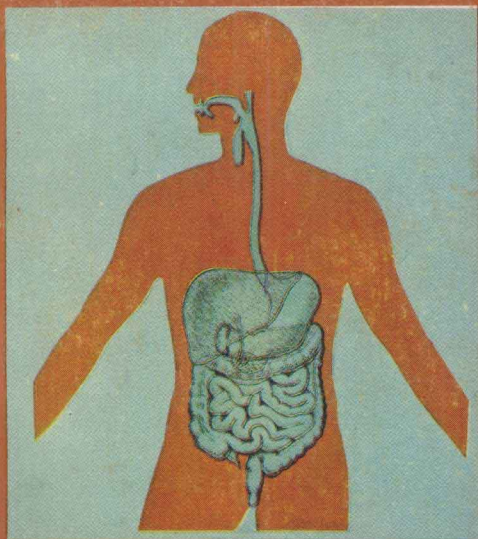

ཆན་མིག་སེམ་བྱའི་དཔེ་ཆ་གསུམ།

ཆེད་ཅིང་སྒྲིང་གིས་བརྒྱམས་པ།

本书根据本社1984年12月第1版北京第1次印刷汉文版本翻译出版。

དབང་ཅན་གྱི་འདྲ་གཞི་དཔེ་སྟླན་ཁང་གི་ 1984 ལོའི་ཟླ་ 12 པའི་པར་གཞི་ 1 པའི་ཤེ་ཅིན་གྱི་པར་.....
ཐང་ས་ 1 པའི་གྲུ་མིག་གཞིར་བཟུང་སྟེ་བསྟུར་ནས་བསྟན་པ་ཡིན།

དཔེ་སྟླན་འགན་འཁུར་པ། སང་གོ།

ཁ་བྱང་འགྲི་མཁན། ཤེས་རབ་ནམ་དག

ཆན་ཅིག་ཤེས་བྱའི་དཔེ་ཆ་གས།

རང་རེའི་གཞུགས་པ།

*

ཆའི་ཅིང་རྒྱང་གིས་བཅམས་པ།

དབྱངས་ཅན་སང་གོ་དང་མངོས་ལྡན་ལྟ་མོས་བསྟན་པ།

མི་ཅིགས་དཔེ་སྟླན་ཁང་གིས་བསྟན་པ།

1986 ལོའི་ཟླ་ 2 པའི་པར་གཞི་ 1 པའི་བསྟན་པ།

1986 ལོའི་ཟླ་ 2 པའི་ཤེ་ཅིན་ལ་པར་བྲངས་ 1 པའི་བརྒྱབ་པ།

དབང་ཅན་གྱི་ 0.31

科学知识丛书
我们的身体

(藏文)

蔡景峰著

杨迦森、正殿拉姆译

民族出版社出版 新华书店发行

民族印刷厂印刷

开本：787×1092毫米 1/32 印张：4 3/4

1986年2月第1版

1986年2月北京第1次印刷

印数：0001—3,000册 定价：0.31元

书号：M13049(3)17

ནང་དོན་གནད་བརྒྱུད།

དེབ་འདིའི་ནང་གཟུགས་པོའི་བྱང་ཚུལ་དང་ཆགས་ཚུལ་སྐོར་རྒྱུ་ཡོད་པ་དང་། སྐོར་རྒྱུ་དང་རིམ་ལྡན་པ་ཞིག་བྱས་ཡོད་པས་སྐོག་པ་པོ་ནམས་གྱིས་དེབ་འདི་དེ་བཟུགས་རྗེས་རང་རེའི་ལུས་ཁམས་གྱི་མ་ལག་ཁག་དང་དབང་ཏེན་ཁག་གི་ཆགས་ཚུལ་དང་དེ་དག་གི་རྒྱུ་པ་སྟེ། འཇུ་བྱེད་མ་ལག་དང་། འཁོར་རྒྱུགས་མ་ལག དབྱགས་འབྱེན་རྩབ་མ་ལག གཅིན་ཐོན་མ་ལག རྒྱུ་འཕེལ་མ་ལག པགས་པ། དབང་ཅའི་མ་ལག འགྲུལ་སྐྱོད་མ་ལག དམིགས་བསལ་གྱི་ཚོར་བྱེད་དབང་པོའི་མ་ལག གསང་རྒྱུག་གསེར་ཆེན་མ་ལག་བཅས་གྱི་ཆགས་ཚུལ་དང་རྒྱས་པ་ནམས་ཤེས་རྟོགས་རགས་ཅམ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད། དེབ་འདི་ནན་ཏན་གྱིས་བཟུགས་ན་ལུས་ཁམས་སྐོར་གྱི་ཤེས་བྱ་ཤེས་པ་དང་། གཟུགས་གཞི་ཐང་པོ་ཡོང་བ་བྱས་ཏེ་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་སྐོ་ནས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་དོང་རབས་ཅན་ཏེ་འགྱུར་བའི་འཇུག་ལྡན་བྱ་གཞིག་ནང་གཞུག་ཐུབ་ཀྱི་རེད།

མེད་གཞི།

ང་ཚོས་《ཆན་རིག་ཤེས་བྱའི་དཔེ་ཚོགས་》འདི་ཙམ་སྤྲིག་བྱས་པའི་……
དམིགས་ཕུལ་ནི། ཏང་གི་འགྲུས་མིའི་ཚོགས་ཆེན་གྲེངས་འཆུག་གཉིས་པས་
བརྟན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་དངོས་པོའི་དཔལ་ཡོན་དང་བསམ་པའི་
དཔལ་ཡོན་འཆུགས་སྐྱེན་བྱེད་རྒྱུའི་སྐོར་གྱི་ཁྲི་ཁྲི་ཁྲི་ལྷག་ལེན་དང་དོན་……
འཁྱོལ་བྱེད་རྒྱ་སྟེ། རྒྱ་ཁྲི་ཁྲི་ལྷག་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་མི་དམངས་
མང་ཚོགས་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་གཞོན་ནུ་དང་པོ་རྒྱུད་གི་ཁོད་དུ་ཆན་
རིག་ཤེས་བྱ་རྒྱུ་ལ་བསྐྱེད་དང་ཁྲིའི་གདལ་བྱེད་རྒྱ་དང་། རྒྱ་དུ་མཐོང་
བའི་རང་བྱུང་གི་གནས་ཚུལ་དང་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིམ་འགྱུར་གྱི་……
གནས་ཚུལ་ལ་ཆན་རིག་དང་མཐུན་པའི་སྐོར་ནས་འབྲེལ་བཤད་བྱས་ཏེ། རྒྱ་
ཁྲི་ཁྲི་ལྷག་པ་པོ་ནམས་ཀྱི་སྐོར་སྐོར་འབྱེད་ཐུབ་པ་དང་། སྐོར་པ་པོ་ནམས་
ཆན་རིག་གི་བདེན་དོན་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་རྒྱུར་སྐོར་སེམས་འཕེལ་བ་ཞིག་ཡོང་
བའི་ཆེད་དུ་ཡིན།

ང་ཚོས་རེ་འདུན་དེ་ལྟར་བཅངས་ནས་འབྲེལ་ཡོད་ཆེད་མཁས་དང་……
ཆན་རིག་ཁྲིའི་གདལ་བྱེད་རྒྱ་ལྷག་ལྷག་འབྲས་ཐོབ་པའི་ཙམ་པ་པོ་ཁག་……
གཅིག་གདན་འདྲེན་ཞུས་ནས་དཔེ་ཚོགས་འདི་ཉིད་ཙམ་སྤྲིག་བྱས་ཤིང་།
ཙམ་སྤྲིག་བྱེད་སྐབས་ཁོང་ཚོས་སྐོར་སེམས་རབ་དུ་འཁྱོལ་བའི་ངང་ནས་ཐུག་
ལས་གནང་བར་མ་ཟད། བྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་ཁྲི་ཁྲི་ལྷག་ལ་

གཞིགས་ནས་སྐྱོག་པ་པོ་ནམས་ལ་ཅ་བའི་ཆན་རིག་གིས་བྱ་ཁག་གཅིག་རྒྱ་
སྤྲད་གནང་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་པར་རིས་དང་འབྲེལ་ནས་གོ་བདེ་པོའི་
ཆིག་གི་ཐོག་ནས་འབྲེལ་ཡོད་རིག་གཞུང་ཆན་ཁག་ནང་གི་གནས་ཚུལ་གསར་
པ་དང་། ལྷ་བ་གསར་བ། བྱལ་འབྲས་གསར་བ་བཅས་མཆོད་གང་བྱལ་
གནང་ཡོད།

དཔེ་ཆོགས་འདིའི་སྐྱོག་པ་པོ་གཙོ་བོ་ནི་སྤྲོབ་རྒྱུ་མཐོ་རིམ་དང་...
སྤྲོབ་འབྲིང་དམའ་རིམ་གྱི་རིག་གནས་རྒྱ་ཆད་ཡོད་མཁན་བརྗོད་པ་དང་།
ཞིང་པ། འབྲོག་པ། གཞོན་ནུ་དང་ཡོ་རྒྱུང་། སྤྲོབ་རྒྱུ་མཐོ་རིམ་དང་
སྤྲོབ་འབྲིང་དམའ་རིམ་གྱི་སྤྲོབ་བྱུག་བཅས་ཡིན་ཞིང་། སྤྲོབ་བྱུ་རྒྱུང་འབྲིང་
གི་སྤྲོབ་ཁྲིད་དཔེ་དེབ་ཀྱི་དབུད་གཞི་དང་སྤྲོབ་གསེང་སྐྱོག་དེབ་ཀྱང་བྱས་...
ཆིག་

དཔེ་ཆོགས་འདིའི་ནང་དུ་ཐོག་མར་གནས་རིག་དང་། སའི་རིག་པ།
སྤྲོད་རྒྱུ་རིག་པ། སྤྲོ་ཆོགས་རིག་པ་བཅས་ཀྱི་བྲལ་ཁོངས་ཀྱི་དཔེ་དེབ་
ལུས་ཅུ་ཐམས་པ་རྩམ་སྤྲིག་བྱས་ཏེ། རྒྱ་དང་། སྐག་པོ། བོད། ལྷ་གྲར།
ཏ་སག ཁའོ་ཞན་བཅས་ཡིག་རིགས་བྲུག་གི་ཐོག་ནས་དཔེ་སྤྲོན་བྱེད་རྒྱ་
ཡིན།

དཔེ་ཆོགས་འདིའི་རྩམ་སྤྲིག་དང་དཔེ་སྤྲོན་གྱི་ལས་ཀ་ནི་ཀྲུལ་ཁབ་...
མི་རིགས་དོན་གཙོད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་ཀྱང་གོ་ཆན་རིག་མཐུན་ཆོགས་
ཀྱི་སྤྲོབ་སྤྲོན་འག་བྲས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ལས་ཀ་དངོས་སྤྲོད་སྐབས་
ཀྱང་གོ་ཆན་རིག་མཐུན་ཆོགས་ཀྱི་བྲལ་གདལ་ལས་དོན་བཟུང་དང་། ཀྱང་
གོ་ཆན་རིག་བྲལ་གདལ་རྩམ་རིག་གསར་རྩམ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་། མི་རིགས་
དཔེ་སྤྲོན་ཁང་། ཆན་རིག་དཔེ་སྤྲོན་ཁང་། ཆན་རིག་བྲལ་གདལ་རྩམ་

རིག་དཔེ་སྒྲུབ་ཁང་། ས་གཤིས་དཔེ་སྒྲུབ་ཁང་། གྲང་གོ་ལོ་རྒྱུ་ཕྱིས་པའི་
 དཔེ་སྒྲུབ་ཁང་། བེ་ཅིན་གནམ་རིག་ཁང་། བེ་ཅིན་རང་བྱུང་དངོས་མང་
 འབྲེལ་སྒྲུབ་ཁང་། གྲང་དབྱི་སྒྲུབ་རིག་བརྟག་དབུད་ཁང་། རྒྱལ་ཁབ་
 གནམ་གཤིས་ཁང་། བེ་ཅིན་ཆན་རིག་སྒྲིབ་གསའི་སྒྲིག་བརྟན་བཟོ་བྲ་སྟེ་
 རྒྱུ་ཆན་ནམས་ཀྱིས་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱགས་ཆེན་གནང་བར་བརྟན་ང་ཆོས་མཆམས་
 འདིར་གོང་གསལ་གྱི་རྒྱུ་ཆན་དང་ལས་ཀ་འདིའི་ནང་ཞུགས་པའི་རྩམ་པ་པོ་
 དང་མོ་མཐུན་ནམས་ལ་སྤྱིང་ཐག་པ་ནས་བྱགས་རྗེ་ཆེ་ལྷ་རྒྱུ་ཡིན།

བྱངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་ལ་གཞིགས་དྲུག་
 དཔེ་ཆགས་འདིའི་རིགས་རྩམ་སྒྲིག་བྱེད་པ་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན་པས་ཉམས་
 མྱོང་མེད་པའི་དབང་གིས་སྒྲིག་ཆ་དང་ནོར་འཁྲུལ་ཡང་ངེས་ཡིན་གཤིས་
 སྒྲིག་པ་པོ་དང་ཆེད་མཁས་ནམ་པས་དག་བཅོས་དང་སྒྲིག་བརྗོད་ཀྱི་
 དགོངས་འཆར་རྗེ་ཡོད་ལྷག་པོར་སྒྲིལ་བའི་རེ་བ་ལྟ།

《ཆན་རིག་ཤེས་བྱའི་དཔེ་ཆགས་》རྩམ་སྒྲིག་
 ལུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ནས།

1984 ལོའི་ཟླ་ 8 ཚེས་ 30 ལ།

དཀར་ཆག

དང་པོ། རྒྱ་དུ་བཤད་རྒྱུ་ནི་གཏམ།	1
གཉིས་པ། ལུས་ཁམས་འཕྲུང་ལུགས་དང་ཆགས་ཚུལ།	2
1. ལུས་ཁམས་འཕྲུང་ལུགས།	2
2. ལུས་ཀྱི་ཆགས་ཚུལ།	7
3. སྤ་སྤང་གི་ནམ་གངས།	11
གསུམ་པ། ཟས་སྒྲིམ་ནམས་རྩ་བཅུད་དུ་སྦྱར་མཁན་——འརྱ་	
ཕྱེད་མ་ལག	15
1. ཟས་བཟའ་དགོས་པ་ནི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད།	15
2. ཟས་སྒྲིམ་ནང་གི་རྩ་བཅུད།	16
3. འརྱ་ཕྱེད་རྒྱ་ལམ་གྱི་ཆགས་ཚུལ།	18
4. ཟས་རིགས་འརྱ་ཚུལ་ཅི་འདྲ་རེད།	22
བཞི་པ། གཟུགས་པོ་ནི་སྤྱེལ་འདྲན་བྲ་བ་སྟེ་——འཁོར་རྒྱགས་	
མ་ལག	27
1. འཁོར་རྒྱགས་མ་ལག་ཟེར་བ་དེ་ཅི་རེད།	27
2. རྒྱག་རྒྱན་གྱི་འཁོར་རྒྱགས་མ་ལག་ཆགས་ཚུལ།	28
3. རྒྱག་རྒྱན་དང་དེ་ནི་འཁོར་རྒྱགས་ཕྱེད་ཚུལ།	33
4. རྒྱན་པུ་འཁོར་རྒྱགས་མ་ལག	37
ལྔ་པ། མཁའ་རྒྱུད་འདོན་འརྱག་ཕྱེད་ས་——དབྱགས་འབྱིན་རྒྱལ་	
གྱི་མ་ལག	40
1. མཁའ་རྒྱུད་བཞེ་ལེན་ཟེར་བ་དེ་ཅི་རེད།	40

2. འབྲིན་རྩལ་མ་ལག་གི་ཆགས་ཚུལ།	41
3. མཁའ་རྒྱུད་བརྗེ་ལོན་བྱེད་ཚུལ།	47

དུག་པ། སྟིགས་མ་འབྲུད་བྱེད་ས་འག་ཚུ་ལམ་སྟེ——གཅིན་

ཐོན་མ་ལག	50

1. གཅིན་ཐོན་མ་ལག་གི་ཆགས་ཚུལ།	50
2. གཅིན་པའི་ཆགས་ཚུལ།	52
3. གཅིན་པ་ཕྱིར་དོན་ཚུལ།	58

བདུན་པ། བྱ་ཆ་རྒྱུད་སྟེལ་བདག་པོ་——སྟེ་འཕེལ་མ་ལག .....

1. སྟེལ་པ་དང་བྱུད་མེད་ཀྱི་སྟེ་འཕེལ་དབང་པོའི་ཆགས་ཚུལ།	62
2. ཁམས་དམར་དང་ཁྲ་མཆན།	66
3. མངལ་གནས་བྱ་གུ་འཆར་ཡོངས་བྱུང་ཚུལ།	69

བརྒྱད་པ། ཀུན་ཐུབ་“ལྷ་གོས་”——པགས་པ། .....

1. པགས་པའི་གྲུབ་ཚུལ།	72
2. པགས་པའི་རུས་པ།	77
3. པགས་པའི་རི་མ།	81

དགུ་པ། ལུས་པོ་ཡོངས་ཀྱི་སྟེ་བྱུང་བཞོད་འདྲིམས་པ ——དབང་

རྩའི་མ་ལག	82

1. རོ་མཆར་ཆེ་བའི་གཞོགས་འདེགས་བྱེད་སྤངས།	82
2. དབང་རྩ་སྟེ་བའི་མ་ལག་ཆགས་ཚུལ།	84
3. བྱུད་རྒྱུད་སྟེ་ཀྱི་སྟེ་པགས།	86
4. ཡན་ལག་དབང་རྩའི་མ་ལག་ཆགས་ཚུལ།	88
5. དབང་རྩའི་མ་ལག་གི་བྱེད་ལས་སྟེལ་ཚུལ།	90

བརྒྱུ་པ། ལུས་ཁམས་བདེ་ཐང་ཡོང་བ་བྱེད་མཁན་གྱི་སྟེལ་དང་

ମେ. ସିଏ. ଇ. — ୨୨	୨୨
୧. ମେ. ସିଏ. ଇ.	୨୨
୨. ମେ. ସିଏ. ଇ.	୨୨
୩. ମେ. ସିଏ. ଇ.	୨୨

བརྒྱ་གཅིག་པ། མིའི་“རིག་པ་རྣམ་པོ”ཡང་བ་བྱེད་མཁན་“ས་

ཁང་”ཉི་མོ་——དམིགས་བསལ་གྱི་ཚར་བྱེད་དབང་པོ།	.....	104
1. དམིགས་བསལ་གྱི་ཚར་བྱེད་དབང་པོ་ནི་གལ་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན།	.....	104
2. ཁྱི་འཇིན།	.....	105
3. རྩ་འཇིན།	.....	105
4. ལྷ་འཇིན།	.....	106
5. བུ་བྱ་གསུམ་འཇིན།	.....	109

བཅུ་གཉིས་པ། མཐོང་ཆུང་བྱེད་མི་རྒྱུ་བའི་འཁོན་ཐང་ཅན་——

གསང་རྒྱལ་གཤེར་ཆེན་གྱི་མ་ལག	114
1. གསང་རྒྱལ་གཤེར་ཆེན་དང་རྒྱལ་ཅི་ཞེས་པ་དེ་ཅི་འདྲ་	
ཞིག་རེད།	114
2. གུང་བྱེད་འདྲ་པའི་ལྷན་ལྷན་།	116
3. ལྷ་པའི་གཤེར་ཆེན།	118
4. མཁལ་མགོའི་གཤེར་ཆེན།	120
5. སྔ་མ་སྔ་མའི་མཆན་ཉིད་འཕེལ་པའི་གཤེར་ཆེན།	121
6. གཤེར་མའི་ཆེན་བྲ།	122

བཅུ་གསུམ་པ། རང་རེའི་ལུས་ལྷང་ནི་གོང་ཁྱ་གཅིག་གྱུར་

ཞིག་ཡིན། 124

*

*

*

དེབ་འདིའི་ནང་གི་ཆོག་གསར་བྱར་བཞོད། 130

དང་པོ། རྩོམ་རྒྱུ་བཞད་རྒྱུ་ལྟེ་གཏམ།

ནམ་རྒྱུ་རང་རེས་གཟུགས་པོ་ནི་གསར་བརྗེ་དང་། རྩོམ་རྒྱུ་།
ལས་ཀ་སོགས་ཀྱི་མ་ཅུ་རེད། གཟུགས་པོ་ཐང་པོ་ཞིག་མེད་ན། འཆ་བ་
ཡག་པོ་སྤྲུལ་མི་ཐུབ་པ་མ་ཟད་གསར་བརྗེ་དང་། རྩོམ་རྒྱུ་། ལས་ཀ་
བཅས་ཀྱང་ཡག་པོ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་ཤོད་ཀྱི་ཡོད།

བྱ་བ་ཞིག་ལེགས་འབྲུབ་བྱེད་བསམས་ན་དང་ཐོག་བྱ་བ་དེའི་གནས་
ལུགས་ཤེས་རྟོགས་གཏིང་ཟབ་པོ་བྱེད་དགོས། དེ་བཞིན་ལུས་པོ་ཐང་པོ་
ཡོང་བ་བྱེད་བསམས་ན་དང་ཐོག་ལུས་ཁམས་ཆགས་རྒྱལ་གཏིང་ཟབ་པོ་.....
ཤེས་ཐུབ་པ་བྱེད་དགོས། ལུས་ཀྱི་ཆགས་རྒྱལ་དང་། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་ས་
སོས་ལུས་ཁམས་ལ་ཐོན་པའི་རུས་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བས་ན་རང་རེས་གཞི་
ནས་ག་ལ་བྱས་ཏེ་དེ་དག་ཐུང་རྒྱུང་བྱེད་དགོས་པ་ཤེས་ནས་རང་རེས་
ལུས་ཁམས་ཐང་པོ་ཡོང་བ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད།

དེབ་འདིའི་ནང་ལུས་ཁམས་ནང་གི་དོན་ཁྲོལ་དབང་པོ་ཁག་དང་མ་
ལག་ཁག་གི་ཆགས་རྒྱལ་དང་རུས་པ་རྩ་རྒྱུད་བྱས་ཡོད་པས་བྱེད་ཀྱིས་.....
གཟིགས་རྗེས་རང་གི་ལུས་ཁམས་ཆགས་རྒྱལ་ཞིབ་ཅུམ་རྟོག་ཐུབ་ཀྱི་རེད།
གནས་ལུགས་དེ་དག་ཤེས་པ་ཡིན་ན་ལུས་ཁམས་ཆགས་རྒྱལ་སྐར་ལ་གོ་
ནོར་བྱུང་བ་དང་རྫོངས་དང་སྤྲིམ་པ་རྣམས་བསལ་ཏེ་རང་རེས་རང་ཉིད་ཀྱི་
གཟུགས་པོ་སྐར་ལས་ཐང་པོ་ཡོང་ཐབས་བྱས་ཏེ་སྤྲིང་སྤྲོབས་རབ་རྩ་རྒྱས་
པའི་སྐོན་ནས་སྤྱོ་ཆགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་དེང་རབས་ཅན་འཇུགས་སྐྱུན་བྱེད་
པའི་བྱ་གཞག་ནང་གཞུག་ཐུབ་ཀྱི་རེད།

གཉིས་པ། བྱམས་ཁམས་འབྱུང་ལུགས་དང་ཆགས་ཚུལ།

1. བྱམས་ཁམས་འབྱུང་ལུགས།

མི་ནི་གང་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་པའི་གནད་དོན་དེ་སྤར་ནས་ད་བར་མི་...
ནམས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ལུལ་གྱི་གནད་དོན་རྟོགས་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་
མིའི་རིགས་བྱུང་ཚུལ་སྐོར་ཀླུ་ཁབ་ཁག་དང་མི་རིགས་ཁག་སྔ་སྔར་བཤད་
ཚུལ་དང་ངག་རྒྱན་མི་འདྲ་བ་རེ་ཡོད་ཅིང་། ཡང་སྤྱིང་མི་ཞེས་པ་དེ་གང་
ནས་བྱུང་བ་རེད་ཟེར་ན།

སྐྱེ་དངོས་ཆན་རིག་པ་ནམས་ཀྱིས་དུས་ཡུན་རིང་པོའི་ཞིབ་འཇུག་...
བྱས་པའི་ཐོག་ནས་ར་སྤྱོད་བྱུང་གསལ་ལྟར། མིའི་རིགས་ནི་དངོས་འབྲེལ་
སྐྱེ་དངོས་དམའ་རིམ་ཅན་ནས་རིམ་གྱིས་འབྲེལ་འབྱུར་བྱུང་བ་ཞིག་རེད།
སའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་ཆེ་སྔག་སྔ་མོས་ནི་སྤྱ་སྤྱང་རྒྱུང་བའི་སྐྱེ་དངོས་ཡིན་...
ཞིང་། དེའི་ཆགས་ཚུལ་ཉ་ཅང་ཆ་མི་ཅང་བ་ཞིག་རེད། སྤྱ་སྤྱང་རྒྱུང་
པའི་གདོད་མའི་སྐྱེ་དངོས་དེ་འབྲེལ་རྒྱས་ཕྱིན་ནས་རིམ་བཞིན་སྤྱ་སྤྱང་མང་
ལྷན་གྱི་སྐྱེ་དངོས་དང་། རྒྱའི་ནང་འཆོ་གནས་བྱེད་པའི་ནང་སྟོལ་མེད་པའི་
སྔག་ཆགས་(དཔེར་ན་རྒྱ་མཚོའི་ནང་ཡོད་པའི་ཉའི་གྲོ་ཞེས་པའི་སྔག་ཆག
ལྟ་བུ) སྤུལ་ཆོགས་མེད་པའི་སྔག་ཆགས་(དཔེར་ན་འབྲུ་སྤྱན་ལྟ་བུ)
སོགས་སྤྱ་བྱུར་བ་དང་། རྒྱུ་སྤྱ་ཡང་འབྲེལ་འབྱུར་བྱུང་ནས་སྤུལ་ཆོགས་

ལྷན་པའི་སྲིད་ཆགས་ཉའི་རིགས་(དཔེར་ན་ལི་ཉ་ལྟ་བུ)དང་། གོག་བཟོད་
 སྲིད་ཆགས་(དཔེར་ན་སྤུལ་ལྟ་བུ)། སྐམ་ཆུ་གཉིས་ཀར་འཛོལ་གནས་བྱུང་
 པའི་སྲིད་ཆགས་(དཔེར་ན་སྤུལ་བ་ལྟ་བུ)། བུའི་རིགས་(དཔེར་ན་བྱ་ཚོད་
 ལྟ་བུ)། འོ་འབྲུང་སྲིད་ཆགས་(དཔེར་ན་བྱི་ལྟ་བུ)བཅས་སྤྱུར་པ་རེད།
 འོ་འབྲུང་སྲིད་ཆགས་ནང་གི་མཐོ་རིམ་གསལ་ནི་སྤྱི་ལོ་དང་། སྤྱི་མི་
 བཅས་ཚུད་པའི་རིག་ལྗོངས་བདེའི་སྲིད་ཆགས་ནམས་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་
 མཐར་མཇུག་པ་རེད།

འཕོ་འབྱུར་གྱི་གོ་རིམ་དེ་བྱིས་ན་ཏང་གིས་སྤྲུལ་བདེ་ཞིང་ལས་
 སྤྱི་བ་ཞིག་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་དོན་དམ་དུ་དེའི་འཕེལ་རིམ་གྱི་ལོ་ལོ་
 དུང་ལྟར་མང་པོ་བྱིན་ཡོད།

སྐོ་མཐུན་འགའ་ཞིག་གིས་གནད་དོན་དེར་སྤེལ་བཟུངས་ནས་ཆ་་་་
 ཏང་མི་ཚང་པའི་སྤྱུང་ཁུང་པའི་གདོད་མའི་སྐྱེ་དངོས་དེ་དག་སྲིད་་་་
 ལྷན་ཁུན་གྱི་སྤྱད་ཅིག་དུ་འབྱུར་བྱུང་གི་རེད་དམ་སྙམ་གྱི་ཡོད་པ་རེད།
 གནད་དོན་དེར་སྤེལ་ཆོམ་ཟ་དགོས་དོན་གང་ཡང་མེད། གང་ལགས་ཤེ་ན་
 གནད་དོན་དེ་སྐྱེ་དངོས་རིག་པ་བ་ནམས་ཀྱིས་དབང་ཏྲགས་ཁྲུངས་བཅན་སྟ་
 ཚོར་ཤོག་ནས་རིགས་པས་ཁྲུངས་སྐྱེལ་དང་ར་སྤྱོད་བྱས་ཡོད་པའི་རྒྱུ་གྱིས་
 རེད། དེ་མེན་མངལ་དུ་མི་ལྷན་ཆགས་པའི་གོ་རིམ་གྱིས་ཀྱང་གོང་གསལ་གྱི་
 དོན་དངོས་ནམས་དངོས་གནས་ཡིན་པ་ཁྲུངས་སྐྱེལ་བྱེད་བྱུང་གི་རེད།

ཐོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱིས་མའི་ལྷན་ཁུངས་ནི་པའི་ཁྲ་བ་དང་མའི་
 ཁག་ལྟན་གཅིག་དུ་འདྲེས་ནས་རིམ་བཞིན་ཆགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཤོད་གྱི་
 ཡོད་པ་རེད། ལྟ་རྒྱལ་དེ་ནོར་མེད་ཀྱང་གནད་ལ་འཁེལ་བ་ཞིག་བྱུང་མི་
 འདུག ཡང་དག་པའི་བཞད་རྒྱལ་ནི་མའི་ལྷན་ཁུངས་ནི་མའི་ཁུངས་དམར་

གྱི་ཕྱ་ཕུང་དང་པའི་ཁམས་དཀར་གྱི་ཕྱ་ཕུང་ལྟན་གཅིག་དུ་འབྲེས་ནས་.....
ཆགས་པ་རེད་ཅེས་བཤད་དགོས་ཀྱི་རེད།

མའི་ཁམས་དམར་གྱི་ཕྱ་ཕུང་ཉ་ཅང་རྒྱང་རྒྱང་རེད། དེའི་སྒྲོར་མའི་
ཆངས་ཐིག་ཤེ་སྒྲི་བརྒྱ་ཉིས་བརྒྱ་ཙམ་ལས་མེད་པ་སྟེ་དཔེ་བཞག་ན་ཆེ་རྒྱང་
ཁབ་ཅེ་ཙམ་ཞིག་ལས་ཡོད་པ་མ་རེད། ཁམས་དམར་གྱི་ཕྱ་ཕུང་དེ་ཁམས་
དཀར་གྱི་ཕྱ་ཕུང་དང་བྱང་དུ་འབྲེལ་རྩེས་ས་ཕོན་བཟུང་བའི་ཁམས་དམར་...
དུ་གྱུར་པར་མ་ཟད། མངལ་དུ་ཁ་གྱུས་ཤིང་གནས་ཆགས་ནས་ལུས་ཅན་
འགྱུར་འགོ་རྒྱགས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། བྱིད་རང་གིས་གཟིགས་དང་། ཁམས་
དམར་གྱི་ཕྱ་ཕུང་དེ་སའི་གོ་ལའི་ཤོག་གི་ཆེས་གདོད་མའི་ཆ་སྟག་གི་རྣམ་པ་
ཏེ་གདོད་མའི་སྟག་ཆགས་དང་འདྲ་གི་མ་རེད་དམ།

བཟའ་འཁོར་གསུམ་བཞི་སྤང་རྩེས་ས་ཕོན་བཟུང་བའི་ཁམས་དམར་
གྱི་ཕྱ་ཕུང་རྒྱང་པ་དེ་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་ཁ་གྱུས་ནས་ཕྱ་ཕུང་གི་ཆོམ་བྱའམ་
མེར་མེར་པོའི་རྣམ་པར་གྱུར་པ་མ་ཟད། ཉའི་དབྱིབས་སུ་གྱུར་ཏེ་དེར་
མགོ་དང་། གཤོག་པ། རྟ་འགམ་བཅས་ཐོན་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ན་
ཡང་སྐབས་དེར་རྟ་ལག་སྦྱིས་མེད་པས་མངལ་གནས་ཀྱི་གཟུགས་དབྱིབས་
དེ་ཁོ་ནར་བལྟས་ན་དེ་ནི་ཉ་ཞིག་ཡིན་པར་སྤང་བ་ལས་ཟླ་བ་གཅིག་ཙམ་
སྤང་བའི་མངལ་གནས་མའི་ལུས་ཡིན་པ་ཅུ་ནས་ཤེས་མི་ཐུབ།

ཟླ་བ་གཅིག་དང་བྱིད་ཀ་ཙམ་ལ་སྦྱིབས་དུས་མངལ་གནས་ལུས་ཅན་
དེར་རྟ་ལག་སྦྱིས་པར་མ་ཟད། མཇུག་མ་གྲག་པོ་ཞིག་ཀྱང་སྦྱིས་ཡོད་པ་
རེད། སྐབས་དེར་བྱིད་ཀྱིས་དེའི་རྟ་ལག་ལ་གཅིག་གཟིགས་ན་དེ་དག་ནི་
མའི་རྟ་ལག་དང་མི་འདྲ་བར་ཞི་མེད་ཀྱི་སྟག་ལག་དང་འདྲ་བས་དེ་
ནི་ཞི་མི་ཞིག་མིན་ན་ཏན་ཏན་བྱི་ཞིག་རེད་སྟམ་ངས་ཡིན།

མངལ་གནས་ལུས་ཅན་ཟླ་བ་ལྟ་ཅམ་དུ་སྒྲིབས་དུས་དེའི་གཟུགས་་་་
དབྱིབས་མེད་པའི་ལྟ་དང་ཉ་ལམ་འདྲ་པོར་གྱུར་ནའང་ལུས་སྤྱིལ་པོར་བ་་་
སྒྲིབ་ཁྱེད་ལོང་པས། བ་སྒྲིབ་ཁྱེད་ལ་བརྟུན་ན་དངོས་ནས་སྒྲུ་ཞིག་
དང་འདྲ་པོ་ཡོད་པ་རེད།

མེད་མངལ་གནས་ལུས་ཅན་གྱི་འཕེལ་རིམ་དེས་སྒྲིབ་ཆགས་འཕེལ་་་
འགྱུར་གྱི་གོ་རིམ་སྒྱུར་དུ་མཆོག་ཡོད། སྒྱུར་དུ་མཆོག་པའི་གོ་རིམ་དེ་
རགས་ཅམ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་དེའི་ཐོག་ནས་བྱིད་གྱིས་སྒྲིབ་ཆགས་འཕེལ་འགྱུར་
གྱི་གོ་རིམ་གསལ་པོར་མཐོང་བྱུང་། དེའི་ཐོག་ནས་མེད་རིགས་ནི་རིམ་གྱིས་
དམའ་རིམ་ནས་མཐོ་རིམ་དང་། ཆ་མ་ཆང་བ་ཞིག་ནས་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་
དུ་འཕེལ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་བཤད་བྱུང་ཡོད།

དེ་ཅམ་གྱིས་མ་ཆད་མེད་རིགས་ལ་ཆ་བཞག་ན་མངལ་གནས་ལུས་
ཅན་འཕེལ་བའི་རིང་སྐབས་འགར་གྱུ་གྱུན་གཞན་དག་འགར་ཞིག་གི་དབང་་་
གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་མེས་པོ་སྒྲིབ་ཆགས་དམའ་རིམ་གྱི་རྒྱུ་ལྟར་ཐོན་ཡོང་
གི་ཡོད་པ་དཔེར་ན་མི་འགར་ཞིག་མ་ལས་བཅའ་དུས་རྒྱུ་ལ་གཞུག་ཅུང་
ཉ་ཅང་རིང་པོ་ཞིག་སྒྲིབ་ཡོད་པ་དེ་སྒྲུ་ཡི་མཇུག་མ་དང་ཤིན་དུ་འདྲ་བ་་་
དང་། མི་འགར་ཞིག་གི་རྒྱ་བ་འགྲལ་བྱུང་པ་དེ་སྒྲིབ་ཆགས་དམའ་རིམ་ཞི་
མི་དང་བྱི་རྒྱ་བའི་འགྲལ་ཚུལ་དང་འདྲ་བ། ཡང་མི་འགར་ཞིག་གི་བྱང་
ཁར་འོ་རྟོག་ཆ་གཅིག་སྒྲིབ་པས་མ་ཆད་པར་བྱང་ཁ་ནས་གསུམ་པའི་བར་་་
འོ་རྟོག་ཆ་དུ་མ་སྒྲིབ་ཡོད་པ་དེ་ཞི་མི་དང་བྱི་རྒྱ་བ་སྒྲིབ་སྐབས་དང་་་
འདྲ་པོ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། ཞོང་གསལ་གནས་ཚུལ་དེ་དག་ལ་ང་ཚས་མེས་
པའི་གཟུགས་སྒྲིབ་པ་ཞེས་བཤད་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ཐོག་ནས་མེད་
རིགས་ཀྱི་མེས་པོ་ནི་འོ་འགྲུང་སྒྲིབ་ཆགས་དམའ་རིམ་ནས་གོ་མ་པ་རིམ་་་་